

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ความเปลี่ยนแปลงต่างจากอดีตที่ผ่านมา ทำให้วิถีชีวิตของความเป็นอยู่ ระบบเศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร มีความสลับซับซ้อนเป็นตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการคมนาคม ในขณะที่เดียวกันเป็นผลทำให้การประกอบอาชญากรรมได้เปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม การกระทำความผิดของอาชญากรมิได้เป็นไปในลักษณะที่อาชญากรหรือบุคคลเพียงคนเดียวกระทำความผิดตามลำพัง (Crime committed by individuals) หรือกลุ่มบุคคลในลักษณะของผู้ร่วมกระทำความผิด (Criminal Group) ที่มีการร่วมกระทำความผิดอย่างไม่เป็นกิจจะลักษณะหรือที่เรียกกันว่า "อาชญากรรมที่พบเห็นกันได้ทั่วไป" (Street Crime) ผู้ประกอบอาชญากรรมได้พัฒนาปรับเปลี่ยนรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมที่เรียกว่า "องค์กรอาชญากรรม" (Organized Crime)

จากความหมายขององค์กรอาชญากรรมที่มีผู้รู้และเชี่ยวชาญทางกฎหมายในประเทศต่างๆได้ให้คำนิยามในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมอันทำให้ได้ลักษณะร่วมที่สำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. องค์กรอาชญากรรมมีการวางแผนเตรียมการอย่างมีระบบแบบแผน และมีการกระทำความผิดที่ได้วางแผนไว้โดยมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่นตลอดจนอำนาจ ซึ่งผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากการกระทำความผิดที่แท้จริงคือผู้เป็นหัวหน้าขององค์กรอาชญากรรม
2. องค์กรอาชญากรรมเกิดจากการรวมตัวของบุคคลหลายๆคน ซึ่งอาจจะมีการจัดโครงสร้างองค์กรที่มีลักษณะซับซ้อนหรือมีลักษณะธรรมดาไม่ซับซ้อน
3. กิจกรรมหลักหรือหน้าที่หลักขององค์กรอาชญากรรมคือเป็นความผิดกฎหมายคือการดำเนินการจัดหาสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย
4. องค์กรอาชญากรรมมีการดำรงอยู่อย่างต่อเนื่อง และอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งยาวนานพอสมควร มิใช่แต่เพียงการรวมกลุ่มเพื่อการกระทำความผิดคราวหนึ่งๆเท่านั้น

5.องค์กรอาชญากรรมมีการติดต่อสัมพันธ์กับองค์กรทางกฎหมาย หรือสร้างอิทธิพลเหนือองค์กรทางกฎหมายเพื่อให้องค์กรสามารถคงอยู่ได้โดยปราศจากอุปสรรคจากการดำเนินคดี

6.องค์กรอาชญากรรมมีการบังคับบัญชาและการกำกับดูแลที่เคร่งครัดรุนแรง ผู้เป็นหัวหน้าหรือสมาชิกในระดับผู้บริหารขององค์กรอาชญากรรมจะเป็นผู้กำหนดแนวนโยบายในการปฏิบัติการขององค์กรอาชญากรรมทั้งในด้านที่ผิดกฎหมายและในด้านที่ชอบกฎหมาย โดยมีการมีคำสั่งการเป็นทอดๆต่อกันไปจนถึงสมาชิกในระดับปฏิบัติการซึ่งจะเป็นผู้รับไปดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายนั้น

มาตรการทางกฎหมายที่ใช้บังคับกับบุคคลในองค์กรอาชญากรรมจะเป็นการบัญญัติความรับผิดในทางอาญาแก่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรม ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะหรือบทบัญญัติแห่งกฎหมายทั่วไปที่บัญญัติความรับผิดในทางอาญาแก่สมาชิกขององค์กรอาชญากรรมนั้นแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติให้การเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติให้การรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา และบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่บัญญัติให้ความผิดเฉพาะอย่างที่ทำโดยสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดอาญา ดังนั้น ด้วยเหตุนี้การนิยามความหมายขององค์กรอาชญากรรมในทางกฎหมายนั้น นอกจากที่จะเป็นประโยชน์ในแง่การใช้บังคับบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้ทั่วถึงและเหมาะสมแล้ว ในบางกรณีนั้นการนิยามความหมายขององค์กรอาชญากรรมในทางกฎหมายยังใช้เป็นองค์ประกอบของฐานความผิดเกี่ยวกับการเป็นสมาชิกขององค์กรอาชญากรรมหรือฐานความผิดเกี่ยวกับการรวมกลุ่มจัดตั้งในลักษณะองค์กรอาชญากรรมด้วย

ปัญหาจากองค์กรอาชญากรรม มีตั้งแต่เรื่องของ อิทธิพลจากองค์กรอาชญากรรมอันมาจากเจ้าพ่อหรือผู้มีอิทธิพล (ซึ่งอาจเป็นหัวหน้าขององค์กรอาชญากรรม) มิได้มีอิทธิพลเหนือท้องถิ่นโดยอาศัยความรุนแรงเพื่อข่มขู่ประชาชนเท่านั้น แต่ทว่ายังมีปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เข้ามาลดความรู้สึกของความเป็มเป็นปฏิปักษ์จากสังคม ผู้มีอิทธิพล มักจะอยู่ในฐานของผู้กว้างขวางในระดับจังหวัดหรือภูมิภาค มีการบริจาคเพื่อการสาธารณะมากมาย มีการพัฒนาตนเองจนเป็นผู้นำอย่างเป็นทางการในการปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้การเข้ามามีความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐทั้งในส่วนท้องถิ่น และส่วนกลาง ยังมีการพัฒนาไปจากเดิมมากผู้มีอิทธิพล ไม่ได้อยู่ในฐานะของการอยู่ภายใต้อาณัติผู้ใช้อำนาจรัฐอีกต่อไป ที่ผ่านมากการปกครองระบอบประชาธิปไตย ระบบรัฐสภาของไทย ยังไม่มีเสถียรภาพเท่าที่ควร ทำให้เกิดการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง

(ลักษณะที่อยู่ไม่ครบวาระ) ผู้มีอิทธิพลในจังหวัดหรือในภูมิภาคมักมีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือผู้สมัคร หรือแม้แต่การเป็นผู้เลือกกำหนดตัวผู้สมัครเอง เมื่อผู้สมัครได้รับการเลือกตั้งแล้ว ก็จะต้องมีการปฏิบัติงานเอื้อให้ผู้มีอิทธิพลที่สนับสนุนตนเองได้รับประโยชน์อันเป็นการช่วยเหลือต่างตอบแทน ซึ่งโดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีโครงสร้างในเชิงระบบอุปถัมภ์ (Patron Client System) มีผู้ให้การอุปถัมภ์ และผู้รับการอุปถัมภ์ จนเกิดเป็นความสัมพันธ์ทางใจในระบบบุญคุณ ซึ่งก็จะมีค่าตอบแทนด้วยความจงรักภักดีของผู้มีอิทธิพลซึ่งโดยเฉพาะในสังคมไทยที่มีโครงสร้างในเชิงระบบอุปถัมภ์ (Patron Client System) มีผู้ให้การอุปถัมภ์ และผู้รับการอุปถัมภ์ จนเกิดเป็นความสัมพันธ์ทางใจในระบบบุญคุณ ซึ่งก็จะมีค่าตอบแทนด้วยความจงรักภักดี (Royalty) ระบบอุปถัมภ์ เกิดผลทำให้ประชาชนหรือพลเมืองดีที่พบเห็นवादกั้วต่อกรกระทำคามผิดกับองค์กรอาชญากรรม และผู้มีอิทธิพลที่เคยให้การอุปถัมภ์ค้ำจุนกันมาในองค์กรอาชญากรรมที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งได้พัฒนาองค์กรลับที่มีระเบียบวินัยเข้มงวด และประกอบอาชญากรรมทุกประเภทที่มีการเข้าควบคุมพื้นที่อาณาเขตแน่นอน และร่วมมือกับองค์กรอาชญากรรมอื่นๆในระดับประเทศ ในการประกอบอาชญากรรมจะเป็นการดำเนินการกรอย่างลับๆ มีลักษณะเป็นองค์กรคล้ายบริษัท กิจกรรมขององค์กรแต่ละอย่างไม่เป็นอิสระในตัวเองแต่จะรวมตัวเข้ากันได้ เช่น การค้ายาเสพติด การพนัน การกรรโชกทรัพย์ ช้อโกง ให้สินบนเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะเป็นผลทำให้เกิดการใช้อิทธิพลเพื่อการขัดขวางกระบวนการยุติธรรม

การแทรกแซงการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินคดี เพื่อนำตัวผู้กระทำผิดที่เป็นสมาชิกองค์กรอาชญากรรมมาลงโทษนั้นเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมในการดำเนินการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าว องค์กรอาชญากรรมมักใช้อิทธิพลทุกรูปแบบด้วยวิธีการใช้กำลังบังคับ ชูเชิญ ช่มชู้ เจ้าหน้าที่หรือให้ประโยชน์อื่นใดอันเป็นลักษณะสินบนแก่ตัวเจ้าหน้าที่นั้น หรือใช้อิทธิพลก่อให้เกิดผลกระทบแก่การให้การหรือการเบิกความของพยานบุคคล หรือพยานหลักฐานอื่น เพื่อให้สมาชิกองค์กรของตนรอดพ้นจากการดำเนินคดีและถูกลงโทษจากกระบวนการยุติธรรม

ในสภาพการณ์ปัจจุบัน มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้านต่างๆ มากมาย ในขณะที่เดียวกันองค์กรอาชญากรรมก็อาศัยความเจริญดังกล่าวพัฒนาศักยภาพขององค์กรอาชญากรรมของตนด้วยการดำเนินการองค์กรอาชญากรรมได้ใช้ปัจจัยดังกล่าวเสริมในการปรับเปลี่ยนรูปแบบขบวนการค้าหรือธุรกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวง

หาผลประโยชน์ทางการเงินหรือผลประโยชน์ทางวัตถุอย่างอื่น และอำนาจโดยมีการดำเนินการ ประกอบอาชญากรรมในลักษณะข้ามชาติอันเป็นผลมาจาก 3 ประการ คือ

- (1) การขยายระบบเศรษฐกิจไปทั่วโลก (Globalization of the economy)
- (2) การเพิ่มจำนวนของผู้อพยพ และการผลิตผลงานข้ามเชื้อชาติเผ่าพันธุ์
- (3) การพัฒนาเทคโนโลยีการคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร

ลักษณะของการพัฒนาเทคโนโลยีการคมนาคม และการติดต่อสื่อสารที่องค์กร อาชญากรรมนำมาประกอบการดำเนินการกระทำผิดทำให้พยานหลักฐานที่ใช้ในการพิสูจน์ความ ผิดมีความสลับซับซ้อนยากและการรวบรวมมาเพื่อพิสูจน์ความผิดจึงทำให้พยานหลักฐานที่ยาก แก่การนำมาพิสูจน์การกระทำผิดขององค์การอาชญากรรมดำเนินการรวบรวมพยาน หลักฐานในระหว่างการสืบสวนเพื่อพิสูจน์ความผิดความสัมพันธ์ของบุคคลในองค์การอาชญากรรม เกี่ยวกับการดำเนินการธุรกิจทั้งที่ถูกและผิดกฎหมาย ซึ่งหากใช้มาตรการการสืบสวนธรรมดาอาจ จะไม่ได้ผลกับองค์การอาชญากรรมและองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ จึงต้องใช้การสืบสวนพิเศษ

ผลกระทบจากปัญญาองค์การอาชญากรทำให้โครงสร้างสังคมอ่อนแออิทธิพลทาง เศรษฐกิจและการเมืองขององค์การอาชญากรรมปัญญาขององค์การอาชญากรรมคุกคามชีวิตและ ทรัพย์สินของประชาชนก่อให้เกิดความไม่สงบเรียบร้อยในสังคม มีผลต่อสุขภาพจิตของประชาชน ทำให้เกิดความหวาดผวและเกรงกลัวต่ออำนาจและอิทธิพลของเหล่าองค์การอาชญากรรม บุคคล ผู้ที่ได้รับผลตกเป็นเหยื่อของการทำลายขององค์การอาชญากรรม หากไม่เสียชีวิตก็ตกเป็นภาระแก่ สังคม และบุคคลรอบข้างที่ต้องติดตามดูแลรักษาเยียวยา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจมีทั้งทางบวกและทางลบ กรณีของทางบวกนั้นจากการ ศึกษากิจกรรมผิดกฎหมายในหลายประเทศ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจผิดกฎหมายเหล่านี้เป็นแหล่งสร้าง และจ้างแรงงาน แต่ในทางลบพบว่าจากธุรกิจผิดกฎหมายต่างๆดังที่กล่าวข้างต้นให้ผลประโยชน์ มหาศาลกับหมู่สมาชิกขององค์การอาชญากรรมและผลประโยชน์เหล่านี้ได้ถูกนำกลับมาใช้ลงทุนในกิจ กรรมผิดกฎหมายอื่น ๆ เพื่อเป็นการขยายรายได้ เงินรายได้จากกิจการเหล่านี้ถือเป็นทุนสะสม ทำให้ เกิดการแย่งชิงทรัพยากร และให้อิทธิพลเชื้อต่อธุรกิจที่ผิดกฎหมายของตนให้ได้เปรียบในการทำ ธุรกิจ รวมถึงอำนาจในการก่อให้เกิดความไม่มั่งคั่งทางเศรษฐกิจ องค์การอาชญากรรมมีเงิน จากธุรกิจผิดกฎหมายเป็นจำนวนมาก และมีรายรับเข้ามาอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาจากการสำรวจวิจัยผลกระทบจากกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เห็นได้ชัดว่ากิจกรรมเหล่านี้ทำให้เศรษฐกิจและสังคมเสียหายอย่างมหาดศาล และทำให้โครงสร้างทางการเมืองบิดเบี้ยวและไม่ได้ทำเพื่อประโยชน์ของประชาชน เมื่อเศรษฐกิจของประเทศเกิดความอ่อนแอ สังคมเสียหาย และการเมืองผิดแผกออกไปจากเดิม เป็นผลทำให้ความมั่นคงของชาติสิ้นคลอนอันเป็นผลมาจากระบบที่มีเสถียรภาพ

การประกอบอาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นองค์กร การปฏิบัติการกระทำความผิด มีแบบแผนขั้นตอนซับซ้อนและแยบยล เพื่อประกอบความผิดที่มีผลตอบแทนมหาศาล การดำรงอยู่ขององค์กรจะเกี่ยวพันกับการฉ้อราษฎร์บังหลวง การให้สินบน การเมืองที่ไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงินมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิดมาผ่านสภาพให้กลายเป็นเงินโดยอาศัยธุรกิจที่ถูกกฎหมายที่ตั้งขึ้นมาบังหน้า ซึ่งมีไซสสถาบันการเงินหรือระบบการเงินเท่านั้น เช่น ตั้งบริษัทขึ้นมาบังหน้า ร้านค้า ภัตตาคาร การทำสัญญากู้เงินที่มีขอบด้วยกฎหมาย ถือเป็นวิธีการกระทำต่างๆของอาชญากรในการทำให้เงินทุจริตผิดกฎหมายหรือเงินสกปรกกลายเป็นเงินที่ดูเหมือนเป็นเงินสุจริตชอบด้วยกฎหมายหรือเงินสะอาด หรือที่เรียกว่าการฟอกเงิน การเปลี่ยนสภาพเงินเหล่านี้ นอกจากจะเกี่ยวพันกับการลักลอบค้ายาเสพติดแล้วยังเกี่ยวพันถึงการก่อการร้าย การฉ้อโกง การเคลื่อนย้ายเงินสด ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเสรีและรวดเร็ว ตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัญหาอาชญากรรมฟอกเงินจึงขยายกว้างออกไปไม่จำกัดขอบเขตหรืออิทธิพลของชนชาติต่างๆกลายเป็นปัญหาของประชาคมโลก

การประกอบอาชญากรรมได้พัฒนารูปแบบที่ไม่จำกัดเฉพาะรัฐใดรัฐหนึ่งหรือความเสียหายไม่ปรากฏชัดเจนว่าแก่รัฐใดรัฐหนึ่งเพียงแห่งเดียว แต่ความเกิดขึ้นในรัฐมากกว่าหนึ่งรัฐจากผู้กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมก็มีการพัฒนาโครงสร้างองค์กรที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย การประกอบธุรกิจนอกกฎหมาย และการดำเนินอาชญากรรมกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เป็นองค์กรข้ามชาติ⁵ หรือที่เรียกว่า "องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ" (Transnational Organized Crime) เมื่อองค์กรอาชญากรรมได้เงินหรือผลประโยชน์มาแล้ว จะนำไปเข้าสู่กระบวนการฟอกเงินเพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกกฎหมายนำไปใช้ทุนหล่อเลี้ยงองค์กรและขยายเครือข่ายให้กว้างขวาง นอกจากนี้บางส่วนยังมีการใช้ในการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐบางคน และอุดหนุนนักการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อซื้อความสะดวกในการประกอบธุรกิจ

นอกกฎหมาย ให้เป็นไปอย่างราบรื่น แต่ถ้าหากมีการจัดกุมสมาชิกในองค์กรอาชญากรรมไปดำเนินคดี ทางองค์กรก็จะมีการใช้ความช่วยเหลือในการต่อสู้คดี เช่น มีการกำจัดพยาน จำพยานเท็จ เป็นเหตุให้สมาชิกขององค์กรหลุดพ้นจากการดำเนินคดีและไม่สามารถที่จะสาวไปถึงตัวบุคคลผู้เป็นหัวหน้าที่อยู่เบื้องหลังได้

การฟอกเงินเริ่มจากการนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมโดยตรงซึ่งอาชญากรยึดถือไปผ่านกระบวนการเพื่อโดยตรง เปลี่ยนให้กลายเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยผ่านกระบวนการเพื่อปกปิดหรือซ่อนเร้น , แหล่งที่มาและเพื่อสร้างความสับสนแก่การพิสูจน์หรือตรวจสอบภายหลัง ซึ่งกระทำได้หลายวิธี เช่น การนำเงินออกไปนอกประเทศ การฝากเงินกับสถาบันการเงิน ตั้งบริษัทขึ้นบังหน้า การแลกเปลี่ยนเงินตราสกุลอื่น การใช้ผู้อื่นถือเงินหรือทรัพย์สินไว้แทน เป็นต้น หลังจากนั้นเงินเหล่านี้ก็จะกลับไปสู่ผู้กระทำความผิด อย่างเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย และพร้อมที่ใช้ได้อย่างปลอดภัยจากการถูกติดตามเพื่อการดำเนินคดี

อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยเรื่องการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 หรือ อนุสัญญากรุงเวียนนา เป็นกฎหมายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่แบบของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งปวง แม้ว่าจะกำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการป้องกันและปราบปรามการค้ายาเสพติดก็ตาม สหประชาชาติมีรายงานประมาณว่า องค์กรอาชญากรรมมีรายได้ จากการประกอบอาชญากรรมประมาณร้อยละ 3-5 ของรายได้ประชาชาติทั่วโลกรวมกัน ทำให้ประเทศต่าง ๆ ได้รับผลกระทบจากปัญหาและเริ่มสนใจในการจัดการกับปัญหาองค์กรอาชญากรรม จึงได้ร่วมกันระดมความคิดเห็นหาวิธีการป้องกัน และปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในลักษณะหลายหลากวิธี โดยผู้แทนจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งรวมทั้งประเทศไทย ได้ร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 ในเวลาต่อมา เพื่อร่วมกันป้องกันและต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรอย่างจริงจัง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว อนุสัญญาฯ จึงได้มีการกำหนดให้รัฐภาคีที่เข้าเป็นสมาชิกต้องร่วมมือและให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามกฎหมายในทางอาญาและมาตรการที่สำคัญที่สุดในอนุสัญญานี้คือการกำหนดให้รัฐภาคีต้องบัญญัติให้การกระทำความผิดที่ระบุในอนุสัญญานั้นเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาภายในประเทศของรัฐภาคี โดยอนุสัญญาฯได้กำหนดให้รัฐภาคีใช้มาตรการต่าง ๆ มาตรการที่ผู้เขียนได้ยกมา คือการ

กำหนดความรับผิดในการมีส่วนร่วมในกลุ่มองค์กรอาชญากรรม และการกำหนดให้การฟอกเงินที่ได้จากอาชญากรรมเป็นความผิด

การกำหนดความผิดมูลฐาน ต้องมีขึ้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำมาตราการร่างทรัพย์สินไปใช้กับเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งเป็นผลกำไรที่ได้จากการประกอบอาชญากรรม ว่าจะต้องมีการดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดได้อย่างไร นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรการในการลงโทษผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นความผิดมูลฐานหรือได้จากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 นั้นกำหนดให้รัฐภาคีจะต้องระบุความผิดมูลฐาน (predicate offense) เป็นความผิดอาญาตามกฎหมายภายในของรัฐ เพื่อให้สามารถนำมาตราการทางกฎหมายและมาตรการอื่นไปพิจารณาดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดอาชญาฐานใดบ้าง โดยอนุสัญญานี้ ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้อย่างกว้างๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปกำหนดฐานความผิดต่างๆ ในกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินภายในประเทศของตน แต่โดยหลักแนวคิดการกำหนดความผิดมูลฐานเห็นว่าควรเป็นการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ความผิดที่มีรูปแบบและวิธีการดำเนินการที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาชญากรรม
2. ความผิดที่ลักษณะของการประกอบอาชญากรรมทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง
3. ความผิดที่เป็นการกระทำที่สลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปราม
4. ความผิดที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงในเศรษฐกิจ

ในส่วนของการนำกลไกทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันที่บังคับเข้ากับผู้เข้าร่วมในองค์กรอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินก็มีข้อจำกัดเช่นการนำหลักความรับผิดในทางอาญาของบุคคลโดยทั่วไปเพื่อใช้บังคับกับองค์กรอาชญากรรมคือการจัดตั้งเป็นองค์กรอาชญากรรมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาญาในทางใดทางหนึ่ง การดำเนินการในเรื่องที่ผิดกฎหมายขององค์กร อาชญากรรมนั้น ตัวองค์กรอาชญากรรมไม่สามารถมีการกระทำได้เพราะมิได้มีฐานะเป็นบุคคลในทางกฎหมาย แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมนั่นเองที่เป็นผู้ดำเนินการในองค์กรอาชญากรรมและเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งการกระทำตามที่บัญญัติ

แห่งกฎหมายได้บัญญัติเป็นความผิดอาจเกิดขึ้นจากการกระทำของบุคคลเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ หากเป็นความผิดที่กระทำลงโดยบุคคลเพียงคนเดียว จะเข้าในกรณีดังที่ได้กล่าวแล้วในข้างต้นว่าสามารถพิจารณาความรับผิดของผู้นั้นไปตามโครงสร้างความรับผิดอาญาได้เลย แต่หากเป็นความผิดที่กระทำลงโดยมีผู้เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดหลายคน การพิจารณาความรับผิดในทางอาญาของผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมจะพิจารณาในส่วนของกระทำของแต่ละคนที่เกี่ยวข้องกับความผิดว่าเป็นผู้ลงมือกระทำความผิด หรือมีส่วนร่วมกระทำความผิดอันจะเป็นตัวการ ผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือผู้ประกาศ หรือผู้สนับสนุนหรือไม่ โดยพิจารณาไปตามโครงสร้างความรับผิดทางอาญา ซึ่งในการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรมย่อมเป็นธรรมดาอยู่เองที่จะต้องมีบุคคลหลายคนเข้ามาเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเดียวกัน อันก่อให้เกิดข้อจำกัดประการที่สองในการนำหลักผู้กระทำความผิดหลายคนมาใช้กับองค์กรอาชญากรรมคือในการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมถึงแม้ว่าจะมีบุคคลหลายคนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด แต่ผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมมิได้เป็นผู้ลงมือกระทำความผิดด้วยกันทุกคน มีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับการกระทำความผิดในลักษณะร่วมกระทำความผิด ด้วยเหตุนี้ หลักความรับผิดของบุคคลโดยทั่วไปกรณีผู้กระทำความผิดหลายคนในเรื่องตัวการ ผู้ใช้ ผู้โฆษณาหรือผู้ประกาศ และผู้สนับสนุนจึงไม่อาจนำมาใช้บังคับกับผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมได้ทั้งหมด หากแต่ใช้บังคับกับผู้ที่เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรมได้เพียงบางส่วนที่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดเดียวกันหรือมีส่วนก่อให้เกิดความผิดเดียวกันนั้นเท่านั้น

นอกจากนี้ความผิดฐานช่องใจ นี้ข้อจำกัดที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ การที่ไม่สามารถนำเอารูปแบบของการตกลงกันในลักษณะห่วงโซ่ (Chain conspiracy) และรูปแบบการตกลงในลักษณะวงล้อ (Wheel conspiracy) มาวินิจฉัยถึงการตกลงกันของบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปสำหรับความผิดฐานช่องใจได้ เนื่องจากบุคคลตั้งแต่ห้าคนขึ้นไปนั้นต้องรู้จักกันทั้งหมด พิจารณาถึงความผิดฐานช่องใจตามมาตรา 210 แล้วจะเห็นว่าการนำหลักการตามความผิดฐานช่องใจมาปรับใช้กับองค์กรอาชญากรรมที่ลงมือกระทำความผิดจึงต้องประสบกับปัญหาการบังคับใช้และพิสูจน์ความผิดของตัวการหรือผู้สมคบกันกระทำความผิดในเรื่องของการเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งมักไม่มีตัวตนที่แท้จริง

ในส่วนของมาตรการรับทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มีข้อจำกัดการการรับทรัพย์นี้อยู่บนพื้นฐานของการพิจารณาที่ตัวบุคคล (In Personam Proceeding) กล่าวคือต้องมีการพิสูจน์ว่าเจ้าของทรัพย์สินกระทำความผิดหรือบริสุทธ์ ซึ่งภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับฝ่ายโจทก์ที่

จะต้องพิสูจน์ตามหลักการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย (Principle of Proof beyond a reasonable doubt) ข้อจำกัดของฐานความผิดรับของโจร มาตรา 357 ก็มีขอบเขตบังคับใช้แต่เฉพาะกับบุคคลผู้รับทรัพย์สินโดยวิธีการใดมาจากการกระทำความผิดฐานที่กำหนดในมาตรา 357 เท่านั้น

หลักกฎหมายความผิดฐานสมคบที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติต่างๆของไทย ก็เป็นเพียงมาตรการพิเศษที่มีโทษทางอาญา ที่เป็นการบัญญัติเอาผิดความผิดแก่การสมคบกันที่จะกระทำความผิดอาญาเฉพาะในความผิดอาญาบางลักษณะเท่านั้นจึงไม่ครอบคลุมความผิดที่กระทำโดยองค์กรอาญากรรมในทุกเรื่อง โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการสมคบกันเพื่อกระทำการอันชอบด้วยกฎหมาย (โดยใช้วิธีการอันมิชอบด้วยกฎหมาย) แต่มีผลในทางส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการและการดำรงอยู่ขององค์กรอาญากรรมในด้านต่างๆ

มาตรการทางกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 การริบทรัพย์สินในกฎหมายฉบับนี้จำกัดเฉพาะความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเท่านั้น และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีมาตรการในการสกัดกั้นการฟอกเงินซึ่งมีกรอบการบังคับใช้เพียงในเรื่องของลักษณะหรือฐานความผิดตามที่กำหนดไว้เท่านั้น โดยจำกัดให้เป็นมาตรการเฉพาะกับการกระทำความผิดฐานตามที่ระบุไว้ 8 ความผิดมูลฐาน

ความผิดมูลฐานในปัจจุบันของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และความสัมพันธ์กับความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาญากรรม จากการศึกษาพบว่า ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย นั้นมีความเกี่ยวพันกับผู้กระทำผิดที่เป็นองค์กรอาญากรรมมากกว่า ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สินหรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ฯ

ข้อเสนอแนะ

จากปัญหาของกิจกรรมขององค์กรอาชญากรรมเป็นที่มาของการกระทำความผิดทางอาญาที่ร้ายแรง ซึ่งองค์กรอาชญากรรมมีลักษณะโครงสร้างการทำงานที่ลับซับซ้อนมีการบังคับบัญชาอย่างเป็นความลับ และมีการติดต่อประสานงานกันในระหว่างกลุ่มอาชญากร ที่มีส่วนร่วมในผลประโยชน์จากกิจกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายต่างๆ เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดกฎหมายเมื่อทำให้มีสภาพที่ชอบด้วยกฎหมายด้วยการฟอกเงิน องค์กรอาชญากรรมก็สามารถนำรายได้และเงินทุนไปหมุนเวียนในการดำเนินงานและกลับมาใช้เพื่อการประกอบอาชญากรรมได้ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุดซึ่งการแก้ไขปัญหานี้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นเครื่องมือสำคัญในการสกัดกั้นและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมเนื่องจากทำให้ผู้กระทำไม่มีทรัพย์สินในการใช้จ่ายเพื่อการดำเนินงานขององค์กร โดยการกำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินเพื่อขัดขวางการปฏิบัติงานของเครือข่ายองค์กรอาชญากรรมนี้

เนื่องจากประเทศไทยได้มีการลงนามในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร ค.ศ. 2000 จึงจำเป็นต้องทำให้ประเทศไทยต้องตรวจสอบบทบัญญัติแห่งกฎหมายภายในประเทศว่ามีความสอดคล้องกับข้อบทแห่งอนุสัญญา ดังกล่าวโดยเฉพาะในส่วนมาตรการป้องกัน (Protective Measure) ซึ่งเป็นมาตรการบังคับ (Obligation Measure) ที่กำหนดให้ประเทศภาคีสมาชิกรับเอาการใช้ความหมายของคำเฉพาะ"กลุ่มอาชญากรที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร"ในอนุสัญญา ข้อ 2 (ก), ฐานความผิดการเข้ามีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมไปบัญญัติเป็นความผิดในอนุสัญญา ข้อ 5 และตามอนุสัญญาข้อ 6 วรรค 2 (ก) ให้ขยายความผิดมูลฐานให้กว้างที่สุดโดยให้ครอบคลุมถึงความผิดที่มีอัตราโทษขั้นสูงจำคุกไม่น้อยกว่า 4 ปี (ความผิดร้ายแรง) ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม

เมื่อพิจารณาในส่วนของกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน พบว่ายังมีข้อจำกัดของบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมและการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินซึ่งมีความผิดมูลฐานเพียง 8 มูลฐาน จึงเกิดช่องว่างในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและการฟอกเงิน ผู้เขียนจึงขอเสนอแนวทางที่จำเป็นดังต่อไปนี้คือ

1. ควรยกร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ... โดยในร่างพระราชบัญญัตินี้ควรกำหนดบทนิยามศัพท์คำนิยามศัพท์ของคำว่า"องค์กรอาชญากรรม" ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนี้คือ

"องค์กรอาชญากรรม" หมายความว่า "กลุ่มจัดตั้งของบุคคลตั้งแต่สามคนขึ้นไปที่รวมตัวกันในรูปแบบต่างๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกระทำความผิดร้ายแรงฐานใดฐานหนึ่งหรือหลายฐาน หรือเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ทางการเงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดร้ายแรงไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม"

การกำหนดความหมายดังกล่าวเป็นการให้ความหมายของคำว่า"องค์กรอาชญากรรม" ไว้โดยตรง นอกจากนี้ควรกำหนดความผิด "ฐานองค์กรอาชญากรรม"เป็นความผิดทางอาญาในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ พ.ศ..... ด้วยซึ่งทั้งการให้ความหมายของคำว่า"องค์กรอาชญากรรม" และการกำหนดความผิด "ฐานองค์กรอาชญากรรม"ไว้ในกฎหมายยังแสดงให้เห็นว่าคดีความที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมมีลักษณะความผิดเป็นอย่างไร ทำให้เจ้าหน้าที่สามารถกำหนดเป้าหมายของในการป้องกันและปราบปรามได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. ในปัจจุบันบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายอาญาเรื่องอั้งยี่และซ่องโจรยังไม่ครอบคลุมแก่การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดขององค์กรอาชญากรรมได้อย่างเด็ดขาด ในส่วนของความผิดฐานสมคบตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติต่างๆของไทย ก็เป็นเพียงมาตรการพิเศษที่มีโทษทางอาญาแต่มีข้อจำกัดเป็นมาตรการพิเศษที่บังคับใช้ในประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติสำหรับความผิดเฉพาะฐานตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติฉบับนั้นๆกำหนดไว้เท่านั้น ข้อขัดข้องในเรื่องการบังคับใช้ดังกล่าวผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรรับเอาฐานความผิดการเข้ามีส่วนร่วมในองค์กรอาชญากรรมตามอนุสัญญาฯ ข้อ 5 มาบัญญัติโดยถือเป็นความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมด้วยซึ่งบทบัญญัติที่เสนอมีใจความดังนี้ "ผู้ใดกระทำการดังต่อไปนี้

(1) สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอันเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรม โดยมีวัตถุประสงค์ไม่ว่าโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อมในการแสวงหากำไร หรือผลประโยชน์อย่างใดๆที่มีขอบด้วยกฎหมาย

(2) มีส่วนร่วมกระทำการใดๆไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในกิจกรรมหรือการดำเนินการขององค์กรอาชญากรรม โดยรู้ถึงวัตถุประสงค์และการดำเนินกิจกรรม หรือโดยรู้ถึงเจตนาที่จะกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรมดังกล่าว

(3) จัดการ ส่งการ ช่วยเหลือ ยุยง อำนวยความสะดวกหรือให้คำปรึกษาในการกระทำความผิดร้ายแรงขององค์กรอาชญากรรม

ผู้นั้นกระทำความผิดฐานร่วมเป็นองค์กรอาชญากรรมต้องระวางโทษจำคุก.....หรือปรับ.....หรือทั้งจำทั้งปรับ"

3. ปัจจุบันขณะที่ขาดบทบัญญัติที่มุ่งเน้นตัวองค์กรอาชญากรรม ด้วยการนิยามความหมายให้ครอบคลุมพฤติการณ์ที่เป็นอยู่เพื่อใช้บังคับมาตรการทางกฎหมายได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสม เพราะเหตุที่ว่ายังไม่มีคำนิยามที่ชัดเจนเพียงพอของคำว่า "องค์กรอาชญากรรม" และ "ผู้เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรม" ไว้ ทำให้เกิดปัญหาในการตีความคำว่าองค์กรอาชญากรรมแล้ว และปัญหาไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ใช้จัดการต่อองค์กรอาชญากรรมและผู้เกี่ยวข้องในองค์กรอาชญากรรม เนื่องจากการมีช่องว่างทางกฎหมายเหล่านี้ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าเป็นปัจจุบันนี้ น่าจะใช้ความหมายตามมาตรา 8 ของ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน พ.ศ. 2546 มาใช้ในการตีความเทียบเคียงกับการกระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายในกรณีข้างต้นไปพลางก่อน เนื่องจากยังไม่มีบทกฎหมายที่ใช้ให้คำนิยามที่ชัดเจนและยังไม่มีกำหนดความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดตามกฎหมาย

4. ผู้เขียนมีความเห็นว่าจากการที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีการกำหนดความผิดมูลฐานจำกัด ทำให้การบังคับเอากับทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำผิดสามารถกระทำได้เพียงไม่กี่ประเภท จึงไม่อาจเอาผิดการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมได้ทุกลักษณะความผิด เพราะยังไม่มีกำหนดฐานองค์กรอาชญากรรมเป็นความผิดมูลฐาน ทั้งที่มีความจำเป็นในการกำหนดความผิดมูลฐานดังกล่าว การที่กำหนดคำนิยามของคำว่า "องค์กรอาชญากรรม" และการกำหนดความผิดฐานองค์กรอาชญากรรมไว้ในกฎหมาย อันจะเป็นกรอบในการพิจารณาความหมายของคำว่าองค์กรอาชญากรรมและสามารถเอาผิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรมว่ามีความรับผิดชอบทางอาญาอย่างไร จะถือได้ว่ามีมาตรฐานในการตีความกฎหมายของคำว่า "องค์กรอาชญากรรม" และฐานความผิดองค์กรอาชญากรรมแล้ว ซึ่งจะช่วยให้สามารถบัญญัติความผิดมูลฐานองค์กรอาชญากรรมไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อให้สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายขององค์กรอาชญากรรมได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจ สังคม และความสงบเรียบร้อยของชาติต่อไป.